

BESLUT

2022-05-09 Dnr: 21/03712

SAKEN

Rapport, SVT1, 2021-09-26, kl. 19.30, inslag om skogsindustrins utsläpp och brukningsmetoder; fråga om opartiskhet och saklighet samt beriktigande

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget handlade om att frågan om hur skogen bäst ska bidra för att rädda klimatet delar forskarvärlden. I påannonseringen sa nyhetspresentatören bland annat att den svenska skogsindustrin årligen släpper ut 80 miljoner ton koldioxid och att det är mer än vad all annan industri och trafik släpper ut tillsammans samt att flera skogsforskare vill stoppa all kalavverkning i Sverige medan andra forskare hävdar att fortsatt kalhyggning gör mer nytta för klimatet.

I inslaget sa en reporter bland annat att frågan om skogens roll i klimatarbetet är komplicerad och har lett till en hetsig konflikt mellan skogsforskare. En person som hade titeln ”skogsforskare Umeå universitet” (skogsforskare) sa att avverkningen måste minskas kraftigt och läggas om från kalhyggesbruk. En person som hade titeln ”forskare Skogforsk” sades hävda motsatsen. Reportern sade därefter följande.

Siffror från Naturvårdsverket och Riksskogstaxeringen visar att skogsindustrin, alltså allt från skogsavverkning till massa- och pappersindustri, släpper ut omkring 80 miljoner ton koldioxid per år. Det är långt mer än alla andra utsläpp i Sverige, trafiken inräknad. Men skogsindustrins utsläpp räknas inte in i vår officiella statistik. För hela den industrisektorn har nämligen ett undantag eftersom skogen ju samtidigt bidrar till ett bättre klimat. Träden suger ju upp koldioxid och omvandlar det till syre och just därför är skogen också vår främsta chans att bromsa klimatförändringarna, om den får stå kvar vill säga. Det menar forskare som [Namn Efternamn]. (Skogsforskare Umeå universitet) – den här stapeln visar hur mycket skogen tar upp av koldioxid. Men skulle vi inte avverka skogen finns en fantastisk potential att öka det här upptaget med ytterligare 80 miljoner ton. Det är Sveriges största klimatpotential vi pratar om.

Medan skogsforskaren talade visades en animerad grafik över hur skogens upptag av koldioxid skulle kunna öka. Reportern sa därefter att om träden skulle stå kvar i

stället för att bli virke och toapapper skulle våra skogar fungera som jättelika dammsugare av koldioxid, men att den lösningen, enligt industrins försvarare, är både felaktig och helt orealistisk. Avslutningsvis i inslaget sa personen med titeln ”Forskare Skogsforsk” bland annat att det känns underligt att skogsbruket skulle vara städgumma åt hela mänskligheten och att man inte ens i Sverige där det finns mycket skog kan kräva att man ska använda skogen för att få lov att släppa ut från andra sektorer.

ANMÄLNINGARNA

En anmälare kritiserar att det inte framgick att den medverkande som titulerades ”Forskare Skogsforsk” är representant för skogsindustrin.

En anmälare anför att det i inslaget felaktigt framstod som att skogsindustrins utsläpp av koldioxid inte räknas in i den officiella statistiken eftersom industrin skulle vara undantagen det kravet. Anmälaren anser också att den påstådda utsläppsnivån om 80 miljoner ton koldioxid var felaktig och att uppgiften om att det var Naturvårdsverket som tagit fram siffrorna inte heller stämde.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

För att göra forskardebatten om skogens klimatnytta mer begriplig för tittarna lät redaktionen två sidor i den polariserade debatten kring detta ämne förklara utgångspunkten för de skilda synsätten. I inslaget intervjuades en skogsforskare vid Umeå universitet och en forskare vid Skogsfors om hur olika de ser på avverkning. SVT kan konstatera att Skogsforsk är namnet på det svenska skogsbrukets forskningsinstitut, som finansieras av skogsnäringen och staten. Forskaren fick därmed en korrekt titel i programmet.

En fråga som är central för förståelse av diskussionen gäller skogens upptag av koldioxid. Det finns en konsensus om att den svenska skogen, efter att man räknat bort skogsbrukets och skogsindustriernas utsläpp, står för ett årligt nettoupptag på mellan 35 och 45 miljoner ton koldioxid per år. Det kan man till exempel se i Naturvårdsverkets klimatstatistik. Naturvårdsverket redovisar dock inte exakt hur man räknat fram denna siffra. Den är nämligen ett resultat av en avancerad kalkyl där man dels mäter skogens totala nettoupptag av koldioxid, dels mäter de totala utsläppen som sker genom att skog avverkas och används i kortsiktiga skogsprodukter (som papper).

SVT tog hjälp av flera forskare med olika ståndpunkter för att förklara skogsbrukets koldioxidutsläpp och upptag. Skogsforskaren gjorde en för tv-publiken pedagogisk sammanfattning i en grafik. Grafiken visade en stapel till vänster, där den svenska

skogens samlade upptag av koldioxid var 123 miljoner ton. Siffrorna härrör från Naturvårdsverket och Riksskogstaxeringen, men det exakta antalet ton i dessa beräkningar kan skilja sig lite beroende på vilka komponenter i skogen man räknar och exakt vilket år man utgår från.

Skogsforskaren visade sedan att skogsbruket och skogsindustrier samt pappersindustrier sammanlagt har utsläpp på 80 miljoner ton, vilket resulterar i att 43 miljoner ton nettoupptag av koldioxid blir kvar.

SVT tydliggjorde helt enkelt i programmet att skogsbruket står för cirka 80 miljoner ton i utsläpp, samtidigt som skogen naturligt suger upp cirka 120 miljoner ton koldioxid. Förenklat kan sägas att skogsforskaren berättade om hur skogens möjlighet att suga upp 120 miljoner ton koldioxid (utan avverkningar) i stället på grund av 80 miljoner ton utsläpp från skogsindustrin ”bara” ger 40 miljoner ton kvar av skogens nettoupptag av koldioxid. Skogsforskarens beräkningar ligger nära de beräkningar av skogens årliga upptag som både industri och forskning gör. Uträkningen har före sändning kontrollerats och bekräftats av sakkunniga personer på Sveriges Lantbruksuniversitet, Riksskogstaxeringen samt av motsvarande expert på Naturvårdsverket.

När det uppgavs att 80 miljoner ton koldioxid inte räknas i statistiken syftade SVT på Naturvårdsverkets redovisning av de största utsläppskällorna av koldioxid i Sverige. Där anges industrier, transporter och jordbruk som de tre stora utsläppskällorna, med mellan 7 och 15 miljoner ton koldioxid vardera. Skogsbrukets utsläpp nämns inte här.

Uppgiften om 80 miljoner ton kom således från beräkningar som den medverkande skogsforskaren från Umeå universitet hade gjort utifrån underlag från många olika källor. Då SVT bedömde att detta inte framgick tillräckligt tydligt i det anmälda inslaget sändes i *Rapport* den 8 oktober 2021 kl. 19.30 ett förtydligande enligt följande.

Så ska vi korrigera en uppgift om en källhänvisning i ett inslag om skogsindustrin och dess utsläpp som sändes den 26 september. Vi berättade då att skogsindustrin släpper ut ca 80 miljoner ton koldioxid per år. Och den uppgiften kommer från forskare vid Umeå universitet och inte från Naturvårdsverket som sades i inslaget.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat

att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SVT ska beriktiga uppgifter som förekommit i ett tv-program när det är befogat (5 kap. 4 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att inslaget handlade om att det fanns delade uppfattningar inom forskarvärlden om kalavverkningens nytta för klimatet. Nämndens konstaterade vidare att båda sidor kom till tals och att inslaget därför inte strider mot kravet på opartiskhet.

I påannonseringen till inslaget sa nyhetsuppläsaren att skogsindustrin i Sverige släpper ut 80 miljoner ton koldioxid per år. SVT uppger i sitt yttrande att siffrorna före sändning kontrollerats och bekräftats av flera sakkunniga. Mot denna bakgrund anser nämnden att SVT får anses ha gjort en tillräcklig saklighetskontroll och att inslaget därmed inte strider mot kravet på saklighet. Nämnden konstaterar vidare att det i inslaget felaktigt sades att källan till uppgiften om utsläpp på 80 miljoner ton koldioxid var Naturvårdsverket och Riksskogstaxeringen. Mot bakgrund av att SVT sände en rättelse som i tillräckligt hög grad korrigerade felet strider inslaget inte mot kravet på saklighet.

Vad anmälarna i övrigt har anfört medför inte att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av Ulrik von Essen, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Erik Fichtelius och Sofia Olsson Olsén efter föredragning av Sepideh Jordan Sajadi.

För granskningsnämnden

Ulrik von Essen

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	Ulrik von Essen
TITEL, ORGANISATION:	Vice ordförande, Granskningsnämnden för radio och tv
IDENTIFIKATIONSTYP:	E-post (Ulrik.vonessen@dom.se)
IDENTIFIKATIONS-ID:	af09e54d06114fe6b86397949d0ba604
DATUM & TID:	2022-05-09 13:53:01 +02:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2022-05-09 13:53:07 +02:00
Ref: 37892SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)